

بنام خداوند جان و خرد

حکمرانی آب

کامران داوری

پژوهشکده آب و محیط زیست

دانشگاه فردوسی مشهد

مقدمه

آب و ...

- ❖ آب ماده‌ای است که تقریباً در تمامی وجوه زندگی انسان مداخله دارد: غذا، بهداشت، کسب و کار / اقتصاد، محیط‌زیست، و بسیاری موارد دیگر.
- ❖ بنابراین، هر تصمیمی در این موارد ممکن است به آب مربوط شود؛ و بالعکس، هر تصمیمی برای آب ممکن است برخی یا همه این موارد را تحت تأثیر قرار دهد.
- ❖ برای نمونه هر گونه یارانه برای کاربری آب، منجر به افزایش استفاده از آب می‌شود؛ که به نوبه خود هم فشار بر منابع آب (و محیط‌زیست) وارد می‌نماید و هم آب برگشتی (فاضلاب) بیشتری را راهی محیط‌زیست می‌نماید.

آب و ...

- ❖ حکمرانی ناکارآمد نیز با بی‌توجهی به نقش مردم و گروداران (بویژه بهره‌مندان)، همین عواقب را پدید می‌آورد.
- ❖ برای اینکه آب بطور مؤثری مدیریت شود، «تصمیمات اثرگذار بر آب یا اثرپذیر از آب» بایستی با مدیریتی **یکپارچه** اتخاذ شوند.
- ❖ ... یعنی مدیران آب باید قبل از اتخاذ هر تصمیمی، اثرات و عواقب آن تصمیم را بر محیط (اقتصاد / اجتماع / اکوسیستم) بررسی کنند.
- ❖ ... و سایر مدیران، اثرات و عواقب تصمیمات خویش را بر آب، مد نظر داشته باشند.

آب و ...

- ❖ در گذشته، مدیریت و سیاستگذاری آب عموماً بدنبال عرضه آب بیشتر برای تأمین تقاضای رو به رشد جوامع بود؛ و به روابط درونی و پیچیدگی‌های «محیط طبیعی و انسانی» و برهم‌کنش آنها، توجهی نداشت.
- ❖ در واقع، طرح‌های توسعه صرفاً در پی کنترل فیزیکی آب در راستای منافع اقتصادی بودند؛ و به اثرات محیط‌زیستی و اجتماعی توجه چندانی نمی‌شد. ... مشارکت مردم نیز در فرایندهای تصمیم‌گیری بندرت وجود داشت.
- ❖ این روال، آثار نامطلوب و گاه جبران‌ناپذیری را بر اکوسیستم‌ها و جوامع برجای می‌گذاشت.

آب و ...

- ❖ در پی مشاهده برخی عواقب سوء در نتیجه روال مذکور، از دهه ۱۹۶۰ میلادی رویکرد جامع‌نگری در اخذ تصمیمات آب مطرح گردید.
- ❖ سپس طی دو دهه بعدی، مفاهیم «حکمرانی» و «توسعه پایا» مطرح شد و متعاقب آن بانک جهانی در سال ۱۹۸۹ بر گزارش خود عنوان «حکمرانی خوب» را گذاشت.
- ❖ اما تنها در سال ۱۹۹۲ میلادی بود که بر مبنای این دو مفهوم رویکرد «مدیریت یکپارچه آب» جان یافت (در کنفرانس آب دوبلین، ایرلند شمالی).
- ❖ ... تا به امروز مفاهیم متعدد دیگری در تکامل مدیریت آب مطرح شده‌اند که آخرین آنها کاربست مفاهیم حکمرانی خوب (Good Governance) و همبست (Nexus) در مدیریت آب بوده است.

آب و ...

اصول دوبلین برای مدیریت یکپارچه آب بشرح زیر می‌باشند:

- (۱) آب شیرین منبعی محدود و آسیب پذیر است که حیات بشر، توسعه اقتصادی-اجتماعی، و محیط‌زیست به آن وابسته هستند.
- (۲) توسعه و مدیریت آب باید مشارکتی و با حضور آب‌بران، برنامه‌ریزان و سیاستگذاران در همه سطوح (از ملی تا محلی) باشد.
- (۳) زنان نقش مهمی در تأمین، مدیریت و حفاظت از آب دارند.
- (۴) آب در تمام کاربردهای رقابتی خود دارای ارزش اقتصادی است و باید بعنوان کالایی اقتصادی شناخته شود.

آب و حکمرانی

❖ در سه دهه اخیر، کاربرد عبارت «حکمرانی خوب» رواج روزافزون یافته؛ ... عناوین دیگری نیز مطرح شده‌اند:

- حکمرانی **محلی** برای تأکید بر تفویض امور به سطوح محلی
- حکمرانی **مشارکتی** برای تأکید بر نقش مردم در سرنوشت خویش

❖ در ایران نیز از آغاز دهه ۱۳۸۰ شمسی، مفهوم **حکمرانی** در اسناد سیاستی کشور مطرح شده است؛ ... البته در متون فارسی به جای حکمرانی، کاربرد عبارت‌های دیگری مانند حکومت‌داری، **حکمرانی**، و یا نظام تدبیر نیز کم و بیش مشاهده می‌شود.

حکمرانی

حکمرانی

حکومت (شامل سه قوه مقننه، قضائیه و مجریه) از دو منظر جداگانه قابل تعریف است:

- ❖ بعنوان **یک ساختار**: دولت یا حکومت مجموعه‌ای از سازمان‌ها و تشکیلات (مانند وزارتخانه‌ها، دادگاه‌ها، ارتش، ...) است که کشور را اداره می‌کند.
- ❖ بعنوان **یک فعل یا فرایند**: دولت به‌عنوان عمل یا روش حکومت کردن (حکمرانی) تعریف می‌شود؛
- ❖ ... حکمرانی، گسترده‌تر از حکومت است و دربرگیرنده تمامی عوامل دخیل از «حاکم تا مردم» و حتی «ضابطه‌های رسمی و عرفی» می‌باشد.
- ❖ در واقع، مفهوم حکمرانی در اواخر دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی برای تمایز بین فعل حکمرانی از فاعل آن (حکومت یا دولت) مطرح شده است.

حکمرانی و مدیریت

- ❖ با وجود اینکه بسیاری از مباحث حکمرانی، جزیی از مباحث مدیریت هستند؛ اما میان حکمرانی و مدیریت تفاوت است.
- ❖ در عرصه کشورداری، حکمرانی متوجه ابعاد استراتژیک تر بوده و لذا ملازم با تصمیمات کلان تر است؛ در حالیکه، مدیریت عمدتاً جنبه‌های متداول تر (تاکتیکی و تکنیکی) را دربر دارد و لذا به تصمیمات خردتر می‌پردازد.
- ❖ حکمرانی، یک مفهوم چند وجهی و **مشی نظام** است، که جنبه‌های متعدد بکارگیری قدرت را از طریق موسسه‌های رسمی و غیررسمی دربر دارد.
- ❖ لذا، نیازمند **نهادسازی** و ایجاد تشکیلات در قالب حکومت است؛ ... و البته، همزمان برای پیشبرد امور نیازمند مشروعیت (یعنی مقبولیت نزد عموم) و حتی پذیرش برخی مسئولیت‌ها و اختیارات توسط خود مردم محلی است.

حکمرانی و مشارکت

❖ دیدگاه سنتی با بینشی انحصاری، مدیریت را در دایره تنگ دولت و سازمان‌های دولتی محدود می‌دید

❖ ... و بی‌توجه به همکاری‌های میان‌بخشی، حقوق ناچیزی برای بخش‌ها و موسسه‌های غیردولتی و حتی مردم در زمینه اداره امور قائل می‌شد.

❖ اما نظریه‌های امروزین حکمرانی، در پی پاسخگویی به سه سوال اساسی هستند:

❖ «کدام آینده مطلوب است؟»

❖ «چه کسانی باید در تصمیم‌گیری دخیل باشند؟»

❖ ... و «دخالت ایشان با چه ظرفیتی یا در چه سطحی باید باشد؟»

حکمرانی و مشارکت

- ❖ امروزه مفهوم مشارکت دولت و مردم بسط یافته و دگرگون شده و صاحب‌نظران با ارائه تعاریف جدید از مدیریت کشور در قالب حکمرانی، فضای بسیار گسترده‌تری برای مشارکت مردم و گروداران در نظر دارند.
- ❖ در این فضا ... **حکمرانی** به مفهوم تنظیم روابط حاکمیت با کنشگران خصوصی و اجتماعی است؛ و لذا نیازمند به رسمیت شناختن حقوق آنان می‌باشد.
- ❖ در نگاهی جامع‌تر، **حکمرانی** درباره نحوه تعامل دولت، سازمان‌های اجتماعی، و شهروندان با یکدیگر است؛ ... با تمرکز بر رشد و تسهیل این تعامل

حکمرانی و مشارکت

- ❖ این تعالی و رشد ... ابتدا، به ضرورت و ناشی از ناکامی حاکمیت‌ها (زمانی که قادر به دستیابی به اهداف نباشند) صورت می‌پذیرد.
- ❖ یعنی حکومت‌ها به ناچار و با هدف پیشبرد اهداف خود، فضای فعالیت کنشگران را فراهم و کنشگری ایشان را تسهیل می‌سازند.
- ❖ ... سپس، وقتی حکومت‌ها منافع این رویکرد جدید را در پیاده‌سازی برنامه‌ها بیابند، بتدریج تدابیر لازم برای گفتگوی بیشتر با کنشگران محلی و توانمندسازی ایشان را فراهم می‌نمایند؛
- ❖ ... و بتدریج مشارکت جوامع محلی هم در تصمیم‌گیری و هم در پیاده‌سازی، ارتقاء می‌یابد.

حکمرانی و سیاستگذاری

- ❖ جوهر و ماهیت اصلی حکمرانی، سیاستگذاری است.
- ❖ نظام حکمرانی در عرصه سیاستگذاری، ابتدا باید به این سؤالات پاسخ دهد:
 - ❖ چه کسی مستحق چه خدماتی است؟
 - ❖ چگونه این خدمات فراهم شوند؟
 - ❖ هزینه خدمات چگونه تأمین می‌شود؟
 - ❖ چگونه باید میان منافع رقیب توازن برقرار شود؟
 - ❖ چه ساختار و مهارت یا امکاناتی برای انجام این امور نیاز است؟

حکمرانی و سیاستگذاری

- ❖ در پاسخ به این پرسش‌ها، حکمرانی باید سیاست‌های مناسبی را با تأکید بر «پایایی توسعه» تدوین و برقرار نماید.
- ❖ اگر سیاست‌های نامناسب تدوین و جاری گردند، «حکمرانی بد» شکل می‌گیرد؛ که عواقب زیانبار در پی دارد.
- ❖ بررسی‌های گسترده در دنیا نشان داده است که ناکارآمدی‌ها و کاستی‌های حکمرانی، موجب اختلال در «تأمین نیازهای پایه جوامع انسانی و محیط‌زیست»، «کاهش رشد اقتصادی»، «دلسردی کارآفرینان و سرمایه‌گذاران»، و نیز «سرخوردگی کنشگران از مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری» می‌گردد.

حکمرانی و سیاستگذاری

- ❖ در هر حال، مفهوم حکمرانی (و مفاهیم مرتبط با آن نظیر مشروعیت و مشارکت و یا اقتدار و حاکمیت قانون) با کیفیت نظام سیاسی و چگونگی اداره امور توسط دولت ملی یا دولت محلی (مثلاً شهرداری‌ها) سروکار دارد.
- ❖ مطالعات حکمرانی، عموماً به بررسی وضعیت **حکمرانی موجود**، تبیین **حکمرانی مطلوب**، و تحلیل فاصله میان این دو می‌پردازد؛
- ❖ ... و نهایتاً برای دستیابی به حکمرانی مطلوب چاره‌جویی و ارایه طریق می‌کند:
- ❖ بهبود سازوکارها و ساختارهای موجود (ارتقاء حکمرانی)
- ❖ دگرگونی اساسی حکمرانی (بازسازی حکمرانی)

حکمرانی و سیاستگذاری

- ❖ با این حال، هنوز در مورد مؤلفه‌های «حکمرانی خوب» بحث و اختلاف نظر است:
 - ❖ برخی معتقدند که گروه‌های مختلف چشم‌اندازهای مختلفی از «حکمرانی مطلوب» دارند، که متأثر از ایدئولوژی آنان است.
 - ❖ برخی دیگر، تحقق حکمرانی خوب را عمدتاً با ایجاد بازارهای آزاد و رقابتی و کاهش نقش دولت ممکن می‌دانند (و متقابلاً حکمرانی بد را بازارهای بی‌کفایت و دولت حجیم می‌دانند).
 - ❖ گروه سوم نیز، ویژگی‌هایی چون شفافیت، پاسخگویی و قبول حق تصمیم‌گیری برای مردم (در مسائلی که به ایشان مربوط می‌شود، حتی در پائین‌ترین سطوح)، را مشخصات حکمرانی خوب می‌شمارند.
- ❖ اما همه این تعاریف در این که **حکمرانی خوب**، **رابطه صحیح میان شهروندان و مدیران** را در کانون توجه قرار می‌دهد، مشترک هستند.

حکمرانی و سیاستگذاری

- ❖ در هر حال، امروزه بطور فراگیر پذیرفته شده که «رشد مشارکت اجتماعی، افزایش همگرایی و سرمایه اجتماعی، مقابله با تبعیض‌ها، تأمین امنیت (فردی و جمعی)، و نهایتاً فقرزدایی»، انتظارات حداقلی از یک حکمرانی خوب هستند؛
- ❖ ... و لذا، درست یا نادرست بودن رفتار یک حکومت را می‌توان با توجه به همین موارد سنجید و آزمود.
- ❖ همچنین اهتمام حکومت در ظرفیت‌سازی در جوامع محلی، توانمندسازی کنشگران کلیدی (اعضای صنف‌ها و سمن‌ها)، بسط شفافیت، و رعایت شهروندمحوری در سیاستگذاری‌ها ... نشان دهنده تمایل حکومت به حکمرانی خوب است.

حکمرانی و منابع طبیعی

❖ در دو دهه اخیر، کاربرد مفهوم حکمرانی بطور گسترده به حوزه مدیریت منابع طبیعی و آب هم مرتبط شده است.

❖ حکمرانی خوب (یا مطلوب) در ارتباط با منابع طبیعی و آب، در تقابل با «توسعه طلبی بی بندوبار»، «ثروت اندوزی» و «فرهنگ مصرفی» قرار می گیرد؛

❖ ... زیرا این سه موجب ناپایایی منابع طبیعی و آب بوده اند.

حکمرانی و منابع طبیعی

- ❖ همزمان، تعمیق و بسط مفهوم «توسعه پایا» (با تأکید بر ضرورت تعادل سه بُعدی آن: اقتصاد-اجتماع-اکوسیستم)، موجب گردیده تا دگرگونی حکمرانی‌های جاری بعنوان راه‌حلی اساسی و ریشه‌ای برای احیای پایایی مورد توجه قرار گیرد.
- ❖ پایایی، اساساً «منبع‌محور» و با تمرکز بر «ظرفیت بُرد منبع» است.
- ❖ این روند طی دو دهه اخیر، بتدریج در بسیاری از کشورها ظهور یافته و موجب تحولات اساسی در نگرش به توسعه گشته است.

حکمرانی + خوب

«سازمان ملل» هشت اصل مهم حکمرانی خوب را اعلام نموده است:

- ۱- مشارکت: میزان مشارکت مردم در امور جامعه یکی از کلیدی‌ترین پایه‌های حکمرانی خوب بشمار می‌رود. مفهوم مشارکت در اینجا، اشاره به آزادی بیان و وجود تنوع دیدگاه‌ها در سازماندهی یک جامعه مدنی دارد.
- ۲- حاکمیت قانون: حکمرانی خوب نیازمند اجرای کامل و عادلانه چارچوب‌های قانونی است؛ بویژه در رعایت حقوق بشر.

حکمرانی + خوب

- ۳- شفافیت: دسترسی آسان و مستمر به اطلاعات بایستی برای عموم فراهم باشد و اطلاعات قابل فهم باشند.
- ۴- واکنش‌دهی: مؤسسات دولتی، بخش خصوصی، و سازمان‌های مدنی باید خدمات خود را به تمامی مراجعین عرضه نمایند.
- ۵- وفاق-محوری: تسهیلگری برای ایجاد بیشترین همگرایی میان دارندگان منافع مختلف، با هدف کسب بیشترین منافع برای جامعه بر اساس خرد جمعی.

حکمرانی + خوب

- ۶- حقوق برابر برای همه: تمامی مردم باید بتوانند بطور برابر از فرصت‌ها و ظرفیت‌های دستیابی به زندگی بهتر برخوردار باشند.
- ۷- اثر بخشی و کارایی: هر فعالیت و فرآیندی بایستی در راستای تأمین نیازها و یا ارتقاء و بهبود شرایط جامعه باشد و در این مسیر بهترین کارایی ممکن در استفاده از منابع را (در راستای پایایی منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست) لحاظ نماید.
- ۸- مسئولیت‌پذیری: مؤسسات دولتی، بخش خصوصی، و سازمان‌های مدنی باید مسئولیت تصمیمات و اقدامات خود را بپذیرند و در برابر گروداران و عموم مردم، پاسخگوی عواقب مستقیم و غیرمستقیم ناشی از آنها باشند.

حکمرانی آب

حکمرانی آب

- ❖ سازمان ملل متحد در گزارش شماره ۳ «توسعه آب دنیا» در سال ۲۰۰۹، بحران آب در جهان را بحرانی از جنس حکمرانی می‌داند.
- ❖ حکمرانی آب به نظامی اطلاق می‌شود که در تصمیم‌گیری درباره توسعه و مدیریت (منابع / مصارف) آب دخیل است؛ ... بنابراین حکمرانی آب با طیف وسیعی از ساختارها و فرآیندهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و اداری سروکار دارد.
- ❖ در حکمرانی آب، شیوه تصمیم‌گیری درباره آب مطرح است؛ یعنی تصمیمات درباره آب چگونه، بدست چه کسی، و تحت چه شرایطی باید اتخاذ گردد.

حکمرانی آب

- ❖ بدیهی است بخش بزرگی از این امور بایستی با مشارکت مردم انجام گیرد، و در این راستا ضروری است که **مسئولیت** و **اختیارات** نهادهای **رسمی** و **عرفی** بطور صریح تفکیک و مشخص شود.
- ❖ نظام‌های حکمرانی آب معمولاً بازتاب واقعیت سیاسی کشور در سطوح **میانی** (استان‌ها و حوضه‌ها) و **محلی** (شهرستانها و دشت‌ها) هستند.
- ❖ ... بنابراین، «حکمرانی آب» با وضعیت/کیفیت **حاکمیت** و **جامعه** آمیخته است.

حکمرانی آب در ایران

- ❖ در یک تحلیل کلان، باید توجه نمود که تغییرات ناشی از «انقلاب سفید و اصلاحات اراضی» در آغاز دهه ۱۳۴۰، سیستم سنتی «مدیریت مراتع و آب» را از میان برداشت و بجای آن دست دولت را در حل و فصل امور باز گذاشت.
- ❖ در نتیجه، برنامه ریزی در نظام متمرکز دولتی (به تعبیری: «من‌آهنگی») عملاً جای «تدابیر اقتصادی و بازار و توافق، همفکری و مشارکت عموم، و خردورزی جمعی» (به تعبیری: «هماهنگی») را گرفت؛
- ❖ ... و نتیجه آن بروز و تشدید مشکلات، چالش‌ها، و بحران در چند دهه گذشته است.

حکمرانی آب در ایران

- ❖ ادامه این رفتار و نداشتن راه حل مؤثر برای مشکلات، چالش‌ها، و بحران، اکنون منابع آب را در بسیاری از محدوده‌های مطالعاتی کشور در وضعیت بسیار وخیمی قرار داده است.
- ❖ متأسفانه در گذشته، دستگاه قضایی بدلیل عدم آگاهی از ماهیت هیدرولوژیکی-اجتماعی مسئله، بجای ورود بی طرفانه به موضوع (و حتی دادخواهی به نفع آب‌بران)، عمدتاً یا به موضوع ورود ننموده و یا طرف دولت را تقویت نموده است.
- ❖ ... در نهایت، تمامی این عوامل مسبب وضعیت امروزین آب کشور هستند.

حکمرانی آب در ایران

❖ اکنون دولت ناکارآمدی «من آهنگی» را لمس کرده است، و همگان بر این عقیده که «حکمرانی آب کشور به کنشگران دیگری به جز حکومت نیاز دارد»، هم رأی گشته‌اند؛

❖ ... و پذیرفته‌اند که تنها با حضور فعال و سازنده سایر کنشگران (اعم از بهره‌مندان و علاقه‌مندان) است که گره مشکلات آب کشور باز خواهد شد.

حکمرانی آب در ایران

- ❖ البته، اگر این تجدیدنظر صرفاً هیجانی باشد، به هیچ وجه به نتیجه نخواهد رسید؛
- ❖ ... بلکه این چرخش باید علمی (مبتنی بر نظریه)، هوشمندانه، هدفمند و واقع‌گرایانه باشد.
- ❖ علاوه بر این، باید دانست که: به نتیجه رساندن چنین رویکردی زمان‌بر و توان‌سوز است؛ ...

اما مگر راهی بجز آن وجود دارد؟

حکمرانی آب در ایران

❖ ساده‌اندیشی است اگر که تصور شود مشکلی که طی سال‌ها پدید آمده و رویه‌های دولتی و عادات اجتماعی خاص خودش را ایجاد نموده و گسترش داده، در زمانی کوتاه قابل تغییر باشد.

❖ برای این تغییر، اقدامات متعددی بر اساس یک برنامه پیوسته و جامع باید صورت پذیرد؛ از جمله: بازنگری در پارادایم مدیریت آب، اصلاح سیاست‌ها، بازتعریف نقش‌ها بر اساس تمرکززدایی و تفویض اختیارات و مسئولیت‌ها (توزیع قدرت)، و از همه مهمتر ایجاد اعتماد متقابل و محیط مساعد برای مشارکت

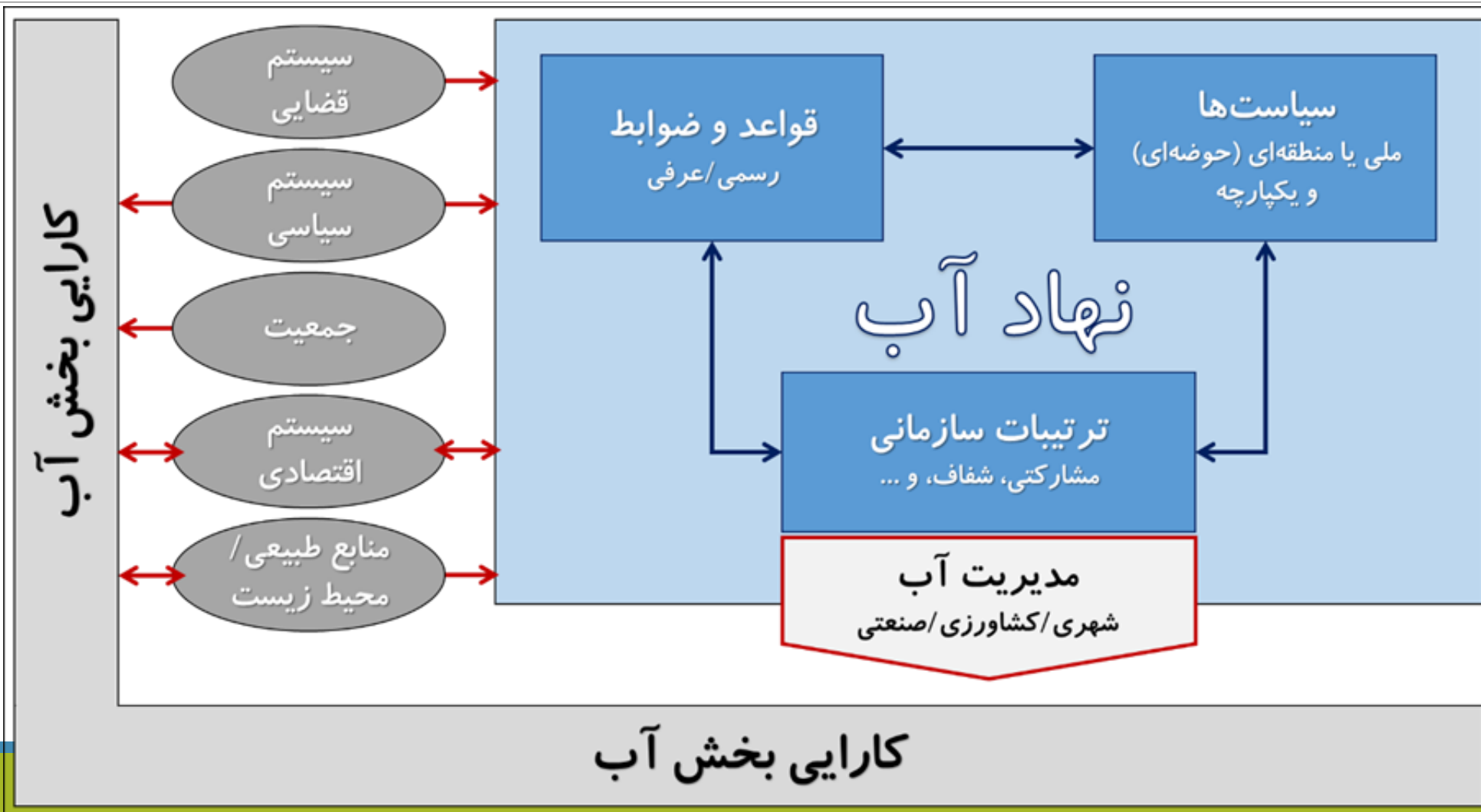
جنبه‌های تمایز وضعیت «گذشته» و «مطلوب» در حکمرانی آب

عنوان	وضع گذشته	وضع مطلوب
نگرش حاکم بر مدیریت	بخشی‌نگری (عدم تعامل با سایر بخش‌ها)	فرابخشی (جامع‌نگری مطالعات و یکپارچگی در تخصیص)
نحوه تصمیم‌گیری و اجرا	دستوری، از بالا به پایین	تصمیم‌سازی مشارکتی و پاسخگویی مسئولین به گروداران
جهت‌گیری مدیریتی	تمرکز بر تأمین آب	مدیریت تقاضا (کنترل مصارف)
جهت‌گیری تشکیلاتی	سازمان تخصص‌گرا (عمدتاً مهندسین) و بسته	سازمان چندتخصصی (طیف گسترده متخصصین) و باز
نتیجه اقدامات	تحمیل هزینه‌های سنگین بر جامعه و محیط‌زیست	تعادل بخشی منابع آب و تضمین پایایی توسعه

فرآیند تحول مدیریت آب در مقیاس ملی

(برگرفته از مهندس عباسقلی جهانی، پیشکسوت آب کشور؛ با برخی اصلاحات)

نهاد آب و کارایی آن در تعامل با عناصر پیرامونی

اصول حکمرانی خوب برای آب

- ❖ اُستروم از پیشگامان تحلیل نهادی و حکمرانی نظام‌های اجتماعی-اکولوژیکی بود.
- ❖ او بر ویژگی‌های مشترک «نظام‌های حکمرانی کارآمد» و «مدیریت منابع با دسترسی مشترک» تمرکز نمود. اُستروم همچنین دریافت که قواعد و ضوابط این نظام‌های کارآمد را می‌توان به سه دسته «اساسی»، «انتخاب جمعی» و «عملیاتی» تفکیک نمود؛
- ❖ مقاومت در مقابل تغییر موارد «اساسی» بسیار بالا و در مقابل موارد «عملیاتی» پایین و در مورد «انتخاب جمعی» بینابینی است.

اصول حکمرانی خوب برای آب

❖ وی اصول کارآمدی نظام حکمرانی برای منابع با دسترسی مشترک را تبیین نمود. این اصول، کلان هستند؛ و برقراری آنها در شرایط مکانی و زمانی مختلف نیازمند توجه به جزئیات است. اصول هشتگانه اُستروم به شرح زیر هستند:

- ۱- داشتن تعریف روشن از منبع و صاحبان حقوق، و تفکیک ایشان از سایرین (جوامع حاضر در همسایگی و یا سایر اعضای جامعه)؛
- ۲- وجود تناسب میان «پیچیدگی و گستردگی منبع» با «ساختار و قواعد حکمرانی»؛

اصول حکمرانی خوب برای آب

۳- اخذ تصمیمات مبتنی بر وفاق نسبی (انتخاب جمعی) و با مشارکت اکثریت صاحبان حقوق و سهام؛

۴- برقراری و اجرای ضوابط و قواعد تحت نظارت مستمر مسئولین مورد اعتماد جامعه، بدون تمایز و بطور کامل؛

۵- وجود قواعد بازدارنده با ضمانت کافی برای تنبیه خطاکاران؛

اصول حکمرانی خوب برای آب

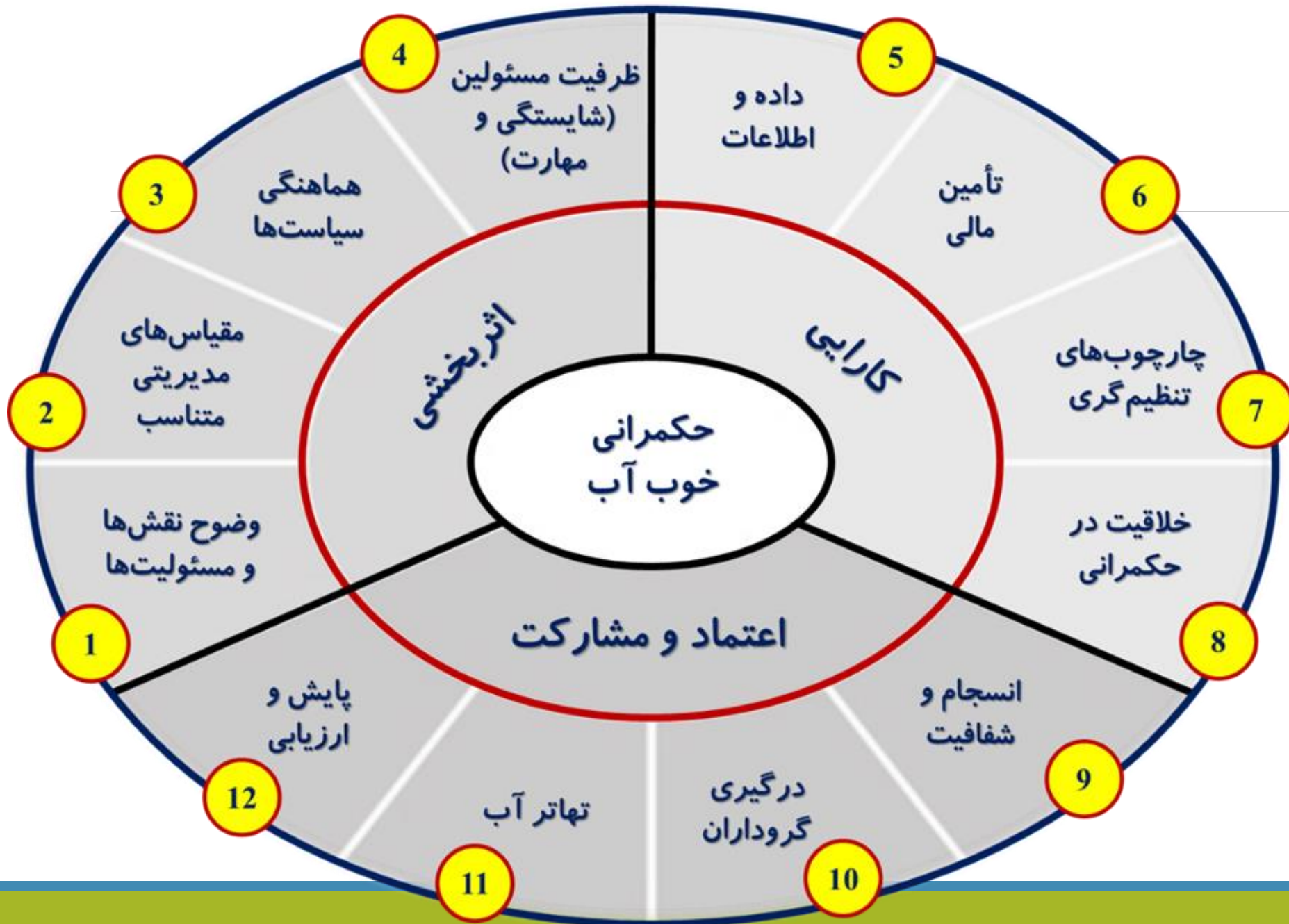
۶- وجود سازوکارهای مؤثر برای حل و فصل تعارضات، با کمترین هزینه، و قابل دسترسی برای عموم؛

۷- احترام به حقوق صاحبان حق و به رسمیت شناختن آن، حتی توسط بالاترین مقامات؛ و

۸- در مورد منابع گسترده، برقراری ضوابط و قواعد، نیازمند یک نظام حکمرانی چند لایه و شبکه‌ای است.

اصول حکمرانی خوب برای آب

- ❖ منابع آب سطحی و زیرزمینی در یک حوضه گسترده مانند کارون یا سفیدرود، و یا آب زیرزمینی دشت مشهد، مصادیق منابع با دسترسی مشترک هستند.
- ❖ اما، نتایج بررسی‌ها بر روی علل ناکارآمدی نظام‌های حکمرانی آب در کشورهای مختلف، نشان دهنده تفاوت جدی در وضعیت عناصر پیرامونی «آب» در هر کشور است.
- ❖ لذا، بنظر می‌آید تعمیم الگوهای موفق حکمرانی آب از یک کشور به سایر کشورها شایسته نیست؛ اگرچه ممکن است عبرت‌ها و درس‌های آنها (بر اساس اصول اُستروم) قابل اقتباس باشند.

دسته‌بندی

اصول

دوازده‌گانه

OECD برای

حکمرانی آب

از توجه شما سپاسگزارم!